

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy hónapra 1 ft. — Az esti kiadás külön küldéseért a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., fél-évre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy hónapra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI LAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Oppelik Alajosnál (Vollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyitott cikkek:

sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Az erdélyi törvényhatóságok rendezéséről.

(Folytatás.)

Hajdan e kis országrész külön vajdaság és nemzeti fejedelemség, s székhelye Gyula-Fejérvár volt. A vármegyék nyugatról az anyaország felől indulva, keletnek tartottak, átnyúlva a moldovai és oláhországi havasokig, be a székelyföldre. Fejérvármegye Fejérvártól Al-Torjáig, Tordamegye az Aranyos vize eredetétől Görgényig terjedt; Kolozsmegye keresztül ment szinte az egész országon; Szolnokvármegye kezdődött Magyarországon, Szolnokon, átvonult az alföldön Szilágyságon, be Besztercevidékig. A magva s központja minden megyének egy vár volt, a mely egyenes egybekötésben állott a vajda és később fejedeleme székhelyével, a szolnoki főispán Budán a királyi udvarral; ha veszély volt, az egész vármegye, sőt a szomszéd vármegyék is siettek a fenyegetett pontra. A főispánban volt központulva a közigazgatás, igazságszolgáltatás, honvédelem stb. a nép tudta hol lakik, hozzá fordult, s az minden bajában igazított, vagy megmondotta, hol igazítható az. E felosztás célja az ország főkormányhelyével való egyenes egybekötés és a haza bátorságának biztosítása. Ilyen volt a vármegye a várendszert, a nemzeti fejedelmek uralkodása korszakában.

Következett az osztrák-ház uralkodása, s ez alatt a két országnak egymástól teljesen elkülönítése. Mindkét hont megfosztá a sors a szerencsétől, hogy fejedelmek fővárosában lakjanak. Ekkor elkezdődött egyfelől a fejedelmi korszakban Erdélyhez tartozott vármegyéknek a kettő vált ország közt elosztása; másfelől a nagyobb vármegyéknek eldarabolása. Először a többnyire az erdélyi vajda által kormányzott nagy kiterjedésű Szolnokvármegye osztatott Külső-, Közép- és Belső-Szolnokvármegyére; azután 1732-en december 31. és 1733-n január 9-n költ udvari rendelettel fogva a magyarországi 1715-iki 92-ik törvényozikkal megváltoztatásával a Partiumbeli vármegyék közül, Közép-Szolnok- és Krasznavármegyék s Kővárvidéke egészen, Zarándvármegye felső kerülete, az adózási ügyeken kívül Erdélyhez, Máramaros, Arad és Zarándvármegye alsó kerülete pedig egészen Magyarországhoz csatoltatott; tehát adózási, politikai, törvénykezési és polgári ügyekre nézve egyiránt a szerint, a mint egyik vagy másik Magyarországhoz vagy Erdélyhez esett közelebb.

Később 1714-n augusztus 25-n költ udvari rendelettel fogva pedig ugyanez indoknál fogva Zarándvármegye felső kerülete adózási tekintetben is Erdélyhez csatoltatott. Harmincz évvel még később 1774-n július 5-n költ udvari rendelettel fogva Fejérvármegye lőn nagy terjedelménél fogva kétfelé osztva, s addig ugynevezett felső kerületéből lett Felső-, alsó kerületéből Alsó-Fejérvármegye. Az egyes vármegyék ezen területváltozásairól szólván, meg kell emlékeznünk ama régibb eseményről is,

T Á R C Z A.

A párisi vörösek megugrott belügyére.

Grélier polgár, írja Francisque Sarcey a most Versaillesban megjelenő „Gaulois”-ban, a forradalom kezdetén belügyminiszteri delegáltá választott, de egyszerre eltűnt. Mi lett belőle? A véletlennek köszönöm, hogy felvilágosítást adhatok róla és megnyugtathatom Európát. Grélier felesége közvetítésével mosással foglalkozott s e mellett politizált. Beesületes embernek látszott, bár dühös demagog volt. Midőn a forradalom hullámai át a belügyminisztériumba hajtották, érezte, hogy oly munkát bízta rá, a melyhez ő mitsem ért. Első nap a minisztériumnak egyik magas tisztviselőjével találkozott, ki iratait összecsomagolta és távozni készült. Grélier indulatosan megragadta ennek kezét és remegő hangon kérde: „Ön elhagy minket?” — „Késég nélkül, uram!” — „Ördögbe! de hiszen, akkor nem tudom, mi lesz belőlem!” — „En sem uram; jó estét kívánok.” — A szerencsétlen fejére tette mindkét kezét és keserves, kétségbeesett arccal csinált. Két nap múlva Grélier ki nem tarthatá tovább. Félrehívta egyik szolgáját: „Barátom,” mondá neki, „ön megmenetheti életemet.” — „Szi esen, uram.” — Mutasson egy hátsó ajtót, észrevevénül el akarok illanni. E kópék, az én igen tisztelt társaim, folyton szemmel tartanak miniszteri hivatalomban. Velök nem lehet trófolni: maradsz miniszter, vagy főbe lövetünk: ettől el nem térnek. Segítsen ki e darázs-fészekből.” — „Szolgálatára állok miniszter ur, de kijelentem, hogy önnel megyek.” — Így szökött el Grélier polgár irodaszolgájával, hogy visszatérjen feleségéhez és mosóházához; így téve ő le Dioctetian és V. Károly módjára a hatalom terheit és Montargis-ba futott.

Ugyanacsak Grélier-ről írja Francisque Sarcey a

midőn V. László király Fejérvármegyből Talmács- és Szelistyeszket, úgy Fogarasvidékét, Besztercevárvidékéből, a határőrsg felállításakor Naszódvidékét kiszakítván, amazit a Királyföldre csatolta, Naszód- és Fogarasvidékét pedig katonai állapokra alakította át.

Mindezeknél azonban nagyobb fontosságú intézkedés volt a langeszü II-ik József, a ki központosító állam-céljait kivételben a régi vármegyéknek akadályul tekintvén: 1784-n július 3-n, továbbá 1786-n január 16. és 23-n költ rendeleteinél fogva Erdélyt politikailag egészen újból három kerületre és tizenegy vármegyére osztotta fel, t. i. Szeben, Fogaras és Kolozsvár kerületekre. Az első kerület magában foglalta I. Hunyad- és Zaránd- egyesült vármegyékét, II. Szeben-vármegyét, Szeben, Szerdahely-, Szász-Sebes-, Szászváros-székekkel és Felső-Fejér némely egyesített részeivel, III. Alsó-Fejér-, IV. Küküllővármegyét, Medgyes- és Maros- székely székek egyesülve, — a második kerület V. Fogarasvármegyét Felső-Fejér egy részével és Segesvárral, Köhalom-, Nagy-Sink és Ujgyház-székekkel, VI. Háromszék-vármegyét Felső-Fejér némely részével egy Brassóval és a Barcasággal, VII. Udvarhely-vármegyét Csik-, Gyergyó-, Kászonszékekkel egyesítve; a harmadik a Kolozsvármegye felső és Tordavármegye alsó kerületéből alakult, VIII-ik vármegyét, a Tordavármegye felső, Kolozsvármegye alsó kerületéből és Besztercevidékéből alakult IX-ik vármegyét, a Belső-Szolnokról és Dobokavármegye felső kerületéből alakult X-ik, végre a Közép-Szolnok és Krasznavármegyékéből és Kővárvidékéből alakult XI-ik vármegyét.

Egy tekintet Erdély ezen politikai felosztás szerint készült földabroszára bárkit meggyőz arról, hogy ebben egy közigazgatási, mint igazságszolgáltatási tekintetben sok előny van; nagyobb és kikerekített területek képezik a vármegyékét, nagyobb népszám hordozza ebben az autonómiával járó terheket, a megyék székhelyei inkább fekszenek a középpontokon stb. De nagy hátrány ebben az, hogy a történelmi jogokra, a területek és lakói sajátságaira nem volt tekintet fordítva, s a mint e genialis merészségű műalkotója szeimeit behunyta, alkotása az ország népeinek közakaratát folytán azonnal összeomlott. (Folyt. követ.)

„Szász nemzeti egyetem, szász nemzeti vagyon.”

— A „Gaz. Trans.” reproducálván azon különvéleményt, melyet a királyföldi egyetem 7 küldötte (5 román és 2 magyar) az egyetemi munkálataiban: a Királyföld egyeteme és a történelmi 11 kerület vagyonának elnevezés helyett használni: „szász nemzeti egyetem és szász nemzeti vagyon” cím ellen martius 29 én nyújtott be az egyetemhez, azt teljesen magáévá teszi, s e „ültakozás” alapján ünnepélyesen bizalmat szavaz a különvélemény aláíróinak.

következő epizódot: „Szép vigjátékot lehetne írni a „Palais royal” színház számára e cím alatt. A miniszter akarata ellenére, vagy egy mosó balcseseti. Van szerencsém ismerni egy derék legényt, ki az x-i sarkert felügyelője. Barátom a legkedvesebb és természetesen társalgásában meg van ama gunyoros modor, mely a párisiak sajátsága és „blague”-nak nevezetik. Mi az oka annak, hogy mind az, kinek mestersege bármilyen tekintetben a halállal összeköttetésben áll, vig természetű? Én nem tudom; de ez oly megjegyzés, melyet már nem egyszer tettem és soha egy temetés sem demontált. Ez a barátom jó pajtás, szeret nevetni, szeret inni, szeret dalolni, mint mi. Ugy történt, hogy márcz. 18-án dolga volt a belügyminisztériumnál és oda ballagott. — „Picard ur?” kérdé az ajtonálló szolgától. Ez kezét az éghez emelve meglepett és kétségbeesett arccal így válaszolt: „Picard ur, jó ideje, hogy elszökött!” — Ah! csakugyan! elszökött! Nos jó! utódjának kell lenni. Soh’ sincs a minisztérium miniszter nélkül. Az új miniszterrel óhajtanék beszélni. — „Miniszterrel?” — mormogá a szolga, van oda benn egy ember, ki ma reggel jött ide és helyet foglalt a belügyminiszter ur támlányos székén.” — Egy ember és ki ez az ember?” — „Oh! egy egészen becsületes ember. Több ostobaság, mint rosaság néz ki belőle. — Néha néha szorakozás végett beszélget velem. Én részemről szívesen társalgok vele; mert tudja, forradalmi időben nem kell válogatásnak lenni.

„Hát jelentsen be.” — Oh uram! nem szükséges. Ő annyira unja magát kabinetjében, hogy örülni fog, ha bemegy hozzám. Mindig egyedül van ez a szegény ember; már pedig ez nem igen mulatságos.” — És a midőn barátom benyitni akart, a szolga megragadta kezét: — „Bocsánat!” mondá. „Ön talán jól tenné, ha nem nagyszívesen beszélne vele; ő, úgy látszik, ilyesmire nincs szokva; ön alkalmatlan lenne előtte.” — „Legyen nyugodt Baptiste, eltalálom én kedvét.” És a temetőfelügyelő belépett. Belépte után felkelt egy nagy

A különvéleményben ajánlott módosítások azzal indokoltak: hogy a Királyföld természeténél fogva régen sem ismert lakosai közt jogi különbséget: e területen ősi idők óta a képviselői rendszer divott, mely szerint románoknak és magyaroknak ép úgy joga volt, mint a száznak magát az egyetemben képviseltetni; hogy ez ősi jognál fogva az egyetemben nemcsak a szász népiség van képviselve, hanem a Királyföld összes népessége; végre, miután a rendi nemzetek régi rendszere egészen eltöröltetett különállásával és kiváltságaival egyetemben, tehát a szász népiség sem léphet fel mint rendi nemzet, mert ezáltal nemcsak nemzetiségi surlódásokra nyitna utat, hanem a jogegyenlőséget is sértendő; ezért az egyetem csak úgy felelne meg valódi jellegének, ha „a Királyföld egyeteme” címet venne fel.

A szász nemzeti vagyon elnevezés megváltoztatását pedig arra támaszkodva sürgeti a különvélemény, mert az erről szóló adománylevelek, okmányok nem hagynak fenn kétséget a felett, hogy „ez a vagyon köz tulajdona mindazon lakosoknak, kik a Királyföld történelmi 11 kerületében” laknak; ezeket a kerületeket pedig nemcsak szászok lakják, hanem románok, magyarok és mások; a szász nemzeti vagyon elnevezés tehát sértendő a tulajdonjogot, s okot szolgáltatna az egyetemenkedésre; ezért kellene e közvagyont „a történelmi 11 kerület vagyonának” nevezni.

A „Gaz.” a különvélemény ilyeszerű indoklását következő megjegyzéssel kíséri: Talán eljön az ideje annak, midőn az elkülönítés eszméjét a törvényből is kiküszöböljük, hogy szűnjék meg az egymásiránti bizalmatlankodás, mely a haladást és erre irányult törekvést megfűszere, akadályozza. Talán ezek a separatista civilisató-terjesztők is megszűnnek csupán a germanisatóra gondolni és arra, hogyan „legyek kizárólagos tulajdonokká mindazt, a mire csak valami címet faraghatnak.” A románok tehát jogosan aggódnak léteikért, midőn az egyenjogúságról küzdenek, mert utójára még ingök sem lesz román, hanem szász.

Ime mily sötét színben mutat fel a „Gaz.” mindent: a tulzás verében van, nagytűz nélkül egy czimzódosító különvéleményt sem tud bemutatni olvasóinak. Pedig a különvélemény végső szavai is azon reményt fejezik ki, hogy felhozott okaiak kellő méltatásra találjanak az illetékes helyeken. Mirevaló tehát ijesztgetni ily eleve a jó románokat azzal, hogy utójára még ingöket sem mondhatják a magukénak.

Mi nemcsak reméljük, de meg vagyunk győződve arról, hogy a királyföldi lakosság jogait nem engedi parlamentünk egyoldalul megrövidíteni bármelyik nemzetiség kizárólagos hasznára. A legkényesebb vagyoni kérdésben pedig a részrehajlatlan Justitia is dönt, mindenkit türelemmel kihallgatván; hanem ha valamilyen itt és ebben lesz szükség közvetítésre: ezt a kérdést gyöngéd tapintattal és nem szívós belemarkolással lehet és kell megoldani, természetesen min-

támlányos székbe mérült ember és felvidult arccal üdvözlö őt. Barátom feleje ment, kissé meghajolt, aztán elárulta, ismerőse akadt: — Ah, ah! ön ez . . . micsoda! ön itt! . . . Már ez sok . . . Mint örülök, hogy önt viszontlátom! . . . És kezét adott neki: Grélier polgár meglepetve, zavarba ejtve nem merte bevallani, hogy nem emlékszik ez emberre, ki őt oly jól ismerni látszik és karját a feléje nyújtott kezéhez tolt. A temetőfelügyelő benső örömmel szorította meg azt. — „Nos pajtásom”, folytató ő, „ön valóban jó helyre tette kezét! teregettet! belügyminiszter! ez nem valami kis koporsó! Gyors előléptetés! Ön bizonyára boldog.” — „Én boldog is vagyok, nem is. Boldog vagyok anélkül, hogy az lennék. Ők delegáltak engem a belügyminisztériumba. Ez hízog volt réám nézve, mert tagadhatlanul ez mégis csak hízog; de azt mondtam nekik: Mit csináljak én a belügyminisztériumban? Nem tudok semmit. Jobb szeretnék mosó házamba menni.

Ekkor furesán néztek rám s azt válaszolták: Lám, te már is elárulsz minket. Tudod, ha visszatámasztod a belügyérseget, agyon fogsz lövetni. Mit tett volna ön az én helyemben?”

„Ugy tettem volna, mint ön, elfogadtam volna.” A jövőre gondoltam volna, mely rám tekint — „Jól tudom. De mindegy! én nagyon unatkozom. Higgye el nevetséges, a mi velem történt. Ön, ugye bár ismeri mosó-intézetemet?” Barátom igenlőleg intett. — „Én abban 40 munkást alkalmaztam. Elhiszi-e ön, hogy ezt a 40 fűzőt folyton fizetem, bár mitemsem tesznek és ők e mellett még 30 sout kapnak naponként azon ürügy alatt, hogy a nemzetörsghez tartoznak. Ez borzasztó, becsületemre mondom! Ők, azok a haszontalanok, kik ide delegáltak; torkuk szakadtából kiálták: „Grélier! éljen Grélier!” Hiába mondtam nekik: Hallgassatok már haszontalanok! ti minisztert akartok belőlem csinálni! azt hiszitek e miatt naponként 3 frankot kaptok tőlem? Nem lehetett őket csillítani. Ön látja, mennyibe kerül ez nekem: én naponként 3 frankot dobok nekik és ezért ér-

denik érdekelt felt kielégítőleg és nem valamelyik kiváló előnyére.

A „Kol. Közl.” eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten ápr. 19. 9 óra 40 p. délelőtt. Érkezett Kolozsvárra ápr. 19. 9 óra 52 p. d. e.

Brüsseli hírek szerint a Bonapartista-Párt Franciaországban jelentékenyen növekszik, kétségtelenül Napoleon partraszállása céloztatik. A németek St.-Denisnél gátolták Páris élelmezését. Anglia, Amerika, Olaszország követi hírszerint fegyverszünet létrehozásán erőiesen dolgoznak.

Szt.-Pétervár. A csár ukája magasztalásokkal halmozza el Berg grófot, Lengyelország helytartóját, hangsúlyozza a czári kormány azon törekvését, hogy Lengyelország Oroszországba beolvasszandó. A csár azt óhajtja, hogy németországi útjában a trónörökös is kísérje.

Skutari. A montenegroi fejedeleme így szolt hadai tisztikarához: nem sokára az ellenség előtt fogtok próbát állani. A gyalogság haza bocsájtatván, most a tüzérség hivatott be Cetinjebe gyakorlatra; az ágyukat Oroszországból várják.

Bismarck így nyilatkozott Bellegarde tábornok előtt: ha Oroszország lépne fel támadólag Ausztria-Magyarország ellen, Németország az utóbbi oldalán állana; ellenkező esetben Németország magatartása is más lenne.

Páris. Rochefort a korona-kincsek eladását javasolja a communenak. Bismarck elhatározta interveniálni Párisban, ha a felkelők maradnának győztesek.

Legújabb táviratok.

Páris, ápril 17. A kormány felszólította a communét, hogy 24 óra alatt adja meg magát. — Dombrowsky meg van sebesítve. — A versaillesi csapatok Neuillyt körülkerítették.

Versailles, ápril 16. Thiers és Bismarck herczeg közt a szakadatlanul működésben levő vilánsodrony után közvetlenül folynak az alkudozások, melyek-

demes itt lennem; ők ezentul 30 sout kapnak naponként és ezért őriznek engemet. Nézze csak! hol vannak! oldalvást! és mint vigyáznak rám! egy percre sem mehetnek ki; szuronyukat belém döfnek. És ön azt hiszi, hogy mulatok! Hallja csak! tanácsot adhatok önnek, mondhatom ne legyen soha miniszter.”

„Köszönöm! használni fogom. De mégis én nem tartom ezt oly nehéznek!” — „Nem nehéz!” — káltá hevesen Grélier, „nem nehéz! ön bizony nem tudja, mit beszél! de tekintsen csak ide!” — És rámutatott a kabinet asztalán fekvő jelentés és levélhalmazokra. „Lássa barátom, mondá Grélier saját hajába kapva, ennyi érkezik minden második órában!”

„De hiszen vannak titkárai!” — „Titkárait! ordítá a delegált polgár! de hiszen én egyes egyedül vagyok minisztériumban! mint egy aranyhal az üveg-edényben. Körüljáróm e kabinetet anélkül, hogy valakit találnék. Kivéve az ajtonálló szolgát; ez jól nevelt és pompás ember. Ah! ha annyit tudnék, mint ő! . . . de én csak mosni tudok! és e haszontalan iratok. . . .” — „Kisérte meg.” — „Ments isten, meg egy levelezhet sem nyultam. A levelek szentek. A kereskedő leveleknek sérthetlensége, becsületének fele. Ugyanez áll a minisztereknél: parancsot adtam, hogy a leveleket és iratcsomagokat érintetlenül hagyják. És ön látja, a pécétek nincsenek megsérülve!” — „Ez igen helyes! válaszolá barátom; önnek számat kell majd adnia. A volt miniszterek visszatérnek és majd ismét elfoglalják állomásaikat.” — „Ön is hiszi?” — „Önt alkalmasint főbe lövetik.” — „Félek attól.” — „Se baj! ha majd e kellemetlen órája út, tanuskodni fogok tartózkodó magaviseletéről.” — „Ah, barátom! írja meg azonnal bizonyítványt! ön megmenti életemet.” — És a temetőfelügyelő írni kezdett. „Ezenel bizonyítom, hogy . . .” — „Mi a neve barátom, hogy tudjam legalább, kinek életét mentem meg?” — Grélier, mosóintézet tulajdonosa. — „És miniszter akarata ellenére,” tévé hozzá a temetőfelügyelő.

nek látszólagos eredménye, hogy a német hadseregnek ugyancsak mozgásba tettek, melyek, amint sejteni lehet, Páris körül egy erős övet akarnak vonni. Thiers lassankint kezdi belátni, hogy a németek segélyének igénybevétele nélkül aligha lesz képes Franciaországban a nyugalmat helyreállítani.

Brüsszel, ápril 17. Az „Indép. belge“ jelenti Párisból e hó 15-éről: A válság végéhez közeledni látszik. Az Asniéresnél e hó 15-én reggel volt csata a foederalistákra nézve veszélyteljes volt: a csatát az ő halottjaikkal van tele. A versaillesi csapatok egy kilométernyire állnak Porte Ternesről.

Páris, ápril 16. este. Cluseret jelentése mondja: Vanves erődtől rohamot állt ki. Neullynél a csata elkeseredett volt, minden házat meg kelle szállani. Az ágyuzás a déli oldalon megcsillapult; ellenben Trocadero felől igen heves. A foederalisták még nem sikerült egészen, Neullyt és a hidat elfoglalni. A párisi polgárság legnagyobb része passiv magatartást követett. Az élmi szerek kezdenek drágák lenni. Újra elkezdtek a lóhust árulni.

Philadelphia, ápril 17. A „Times“ jelenti, hogy az Alabama-ügy elintézése végett aláírt egyezmény szerint a szerződők felek abban állapodtak meg, hogy a semleges legények felelősek azon károktól, melyeket a semleges kikötők valamelyikében felszerelt hajó fogna okozni.

Egyidejűleg egy 5 tagú bizottmány állítottatott fel, melynek feladata: az Alabama-ügyből eredő igényeket két év alatt szabályozni.

A polgárháború Páris alatt.

Páris, apr. 16. A commune jelentése szerint Dombrowszky tegnap Neullynél megtámadta a versaillesi csapatokat, kiűzte őket a szomszéd házakból s a templomból, és 400 körülvett katonát fogolytá tett. Éjféltkor a párisiak majdnem urává lettek a courbevoie-i hídak. A Long-champs mellett táborzó csapatok visszavonultak Sevrés-be. Az ütközet éjjel tovább folyt. A communehoz tett hadi jelentések constálják, hogy a Vanves és Issy erődök 14. és 15-én a versaillesi csapatok heves támadásait visszaverték. A csapatok súlyos veszteségeket szenvedtek.

Versailles, apr. 16. Ma nem történt semmi különös, csak néhány előrsi esatározás. A Vanves és Issy erődökben levő lázadók a lefolyt éjjel ismét megkezdtek ártalmatlan ágyuzásukat. — A kormánycsapatoknak csak egy sebesültjük volt. A commune közlönyeinek azon állítása, mintha Dombrowszky tábornok Neullyben 3000 foglyot ejtett volna, teljesen alaptalan.

Versailles, ápril 17. Thiersnek egy körsüggönye a következőket mondja: A kormány még mindig törekszik elegendő haderőt összegyűjteni, hogy az ellentétet lehetőleg váljk és kevésbé véres legyen. — A körsüggöny megcáfolja egyszersmind azon gyanúsítást, hogy a kormány a köztársaságot megbuktatni szándékozik. Kegyelemet ígér azon felkelőknek, kik fegyvereket lerakják és mondja továbbá: A helyzet még néhány napig fog változatlanul maradni. — A rendelet a municipális választásokat e hó 30-án állapítja meg.

Külföldi gazdasági tapasztalatok.

Koródy István kiküldött reáltanárnak a főmértősságu vallás- és közoktatásügyi m. k. miniszterhez fölterjesztett első évnegyedes jelentéséből.

Kirchberg, 1871. február 28.

X. A nyert utasítás értelmében, a közelebb eső falvakra több kirándulást tettem a kisebb gazdaságok

berendezésének tanulmányozására; s eltekintve ezuttal a tulajdonképeni mezai rendszertől, az eddig tapasztaltak következő eredményre vezettek:

a) Valamint a tehetősebb, úgy a szegényebb sorsu polgároknál is a házak szilárd anyagból vannak építve; s még pedig nagyobbreszt úgy, hogy azok az egész gazdasági helyiségeket, mint: földszint az istállókat, csűröket és árnyékszíneket sath; fölül pedig a lakzobákat, konyha- és éléskamarákat stbfefféléket magukban foglalják.

Tűzkármentesítették az állam által eszközöltetik oly formán, hogy mindenik háztulajdonosra ugynevezett égsadót róvatik ki, mi a többi adónemekkel együtt minden évben rendszeresen szokott befizettetni, s így égs esetén is en illetőket maga az állam kárpótolja. A baromtartás mindenhol csak annyira terjed ki, mennyiben azt, az évenként természetesen takarmányból, az itt fölöttébb becses trágya-gyűjtés végett lehet legdusabb táplálás megengedi; s általában elmondhatni: miszerént a helyi államuraldom — mint mintagazdaszatban divó belgazdaságvitelt kicsinyben a szomszédos falvakon is föltilálhatni. A trágyagyűjtésre mindenhol csaknem agodalmos gond fordítatik; ugyannyira: hogy, minden rendelkezhetős alatti s a természet három országából kikánázható alkalmas anyagszerek e célra szorgalmasan fölhasználtatnak.

b) Zimmern nevű porosz faluban figyelmemet kiválóan egy molnár gazdasági épületeinek berendezése ragadta meg; ugyan is: eltekintve a lakzobáktól, egy kis patak a tulajdonképeni malomházban három kereket hajt; melyeknek ketteje a gabnaműveket akép örl és szítálja is egyszersmind meg, miszerént a lisztet, malomból hazavitele után minden további tisztogatás nélkül azonnal használatba vehetni; a gabnavárolásnál hasonlón nem történik oly égbekialtó visszaélés, mint fájdalom! nálunk igen sok helyt üzetik. Továbbá a kerek egyike összekötetésben áll a szénáshidban fölállított szécskavágó-géppel, s rajta nemesak a házi vagy szomszedság, de a félalu barmai számára is igen csekély díjért elegendő szécskát vághatni; mely készülékkel mint-hogy a cséplő-gépre is alkalmazható: sok költség- és munkaerőt gádzálkodhatni meg.

A malomkerekek harmadika alatt egy tönköly tisztító s a fölöté álló kis szobában pedig egy egyszerű de igen gyakorlati vajkészítő gépet hoz mozgásba, nemkülönben a patak jobb partján fűrészmalom alatt levő kamrákban a fűrészporgondosan összegyűjtetik s a barmok alá terítelve szintén trágyául használtatik.

c) Folyó év január 29-dikén a szulzi kerület gazdasági egylete által Rosenfelden megtartott gazdasági gyűlést látogattam meg; hol a vidékről szép számmal összegyűlt polgárok jelenlétében, a földadónak alább-szállítási s az iparadónak ellenben főnebb emelési szükségéről folyt a tanácskozás.

Nemkülönben jelen voltam f. év február 12-dikén a Horbon megtartott gazdasági gyűlésen is, hol báró Ow, a Franciaországban szerzett gazdasági észleleteiről egy igen érdekes előadást tartott. Ily egylet mindenik kerületben van, s a gazdaságiakat illető ügyekben koronkint foganatba vett tárgyalások és eszmecserék a polgároknak mint egy iskolál szolgál.

d) Végül, f. évi január 25-dikén a mühlheimi községi iskolát szemléltem meg és hallgattam éber figyelemmel, az oda való 70 éves iskolamesternek a 12—14

éves fiu- és leánygyermekkel tartott tanéladását; miről, valamint az ezuttáni iskolálátogatások alkalmával szerzendő bővebb tapasztalataimról, a jövő évnegyed végével leszek bátor a főmértősságu vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumnak egy kimerítőbb jelentést tenni. (A természetési sorrend köv.)

UJDONSÁGOK.

Előfizetési föltételek:

Évnegyedre 1871. máj.—júl. 3 ft. — kr. o. é.
2 hónapra „ máj.—jun. 2 „ „ „
Egy hóra „ május 1 „ „ „

Az esti kiadás külön küldéséért a vidékre:

Évnegyedre 1871. máj.—júl. — ft. 40 kr. o. é.
2 hónapra „ máj.—jun. — „ 30 „ „
Egy hóra „ május — „ 20 „ „

A „Kol. Közl.“ szerkesztősege.

— Dr. Pauler Tivadar közoktatásügyi minis-ter Budaváros első kerületének országgyűlési képviselőjévé választott. A választás f. hó 16-án ment végbe. 1168 beírt választó közül szavazott 1039 és pedig Pauler T. miniszterre 584. B. Baldaci Antalra, a baloldal jelöltjére 455 és így Pauler 129 szótöbbséget kapott.

— A karlovitz kongressus. Sztójkovics Arzén budai püspök és patriarchatusi helyettes f. hó 17-dik és következő napjaira hívja össze a karlovitz szerb congressusi bizottságot a Karlovitzon tartandó értekezletre, melyben a congressusnak legközelebbi teendői állapítatának meg.

— Grocholski lovag ő felsége által (lengyel) ministerré nevezetett a bécsi ministeriumba.

→ Beldi Gergely ömlga Wertheim kasszájából közelebből mintegy ezer forintot loptak. A gyanu egyik cselédjére van, ki ellen a városi törvényszéknél nyomozat foly.

→ Veszett ebet láttak tegnap városunkon, mely több ebet mart meg.

→ Ad vocem eb. Csakugyan tegnap azt a vadalismust követték el a gypmesterek, hogy mintegy öt vadászetet fogtak el, melyek mindeddig meg voltak kímelve az ilyes üldözésektől. Persze, azután kibocsátoták, de abban nem sok köszönet van, mert az ilyen megkínzott ebeket rendszerint dühödés éri. Mily könnyen el lehetne hárítani az efféle kellemetlenségeket a kutyaadó által, melynek behozatalával még mindig késnek; pedig bizony egyéb előnyök mellett az abból befolyó jövedelemre is szükség volna. Szeben városának ez adó majdnem 2000 ftot jövedelmez.

— A honvédtiszt vizsgák a n.-szebeni tiszti iskolákban f. hó 13-, 14- és 15-ik napjain kerületi parancsnok Graef tábornok jelenlétében jó sikerrel bevégeztek.

— A jogakadémiai ifjuság f. hó 20-án (csütörtökön) d. e. 10 órakor szokott helyiségében közgyűlést tart. Melyre a t. joghallgató urakat tisztelettel meghívja. Kolozsvárt, 1871. ápril 18. Lukács László, elnök. Nagy Imre, jegyző.

— A magyar keleti vasúttársulat vezérigazgatója Bottlik és Éjszaki miniszteri oszt. tanácsos urak f. hó 15-én N.-Szebenben jártak, hogy a megszakított vasúti építkezés újból megindítása iránt a szükséges lépéseket megtegyék.

— A „Magyarország és a Nagyvilág“ kitünő

diszszel és dús szellemi tartalommal kiállított képes lap ép most küldte meg I. évnegyedes előfizetőinek „Az 1870—71-ik évi háború és béke emléklapja“ című jutalomképet. E diszes műlap bolti ára legalább 2 ft s így e lap kiadói igazán szép kedvezményekben részesítik olvasóközönségüket, méltóvá tevén lapjokat a lehető legnagyobb pártfogásra.

— Köszönetnyilvánítás! Az első magyar általános biztosító társaság azon nemeslelkű intézkedéseért, melynélfogva édesanyánk öz. Varga Zsuzsánna halála után, a 21,479 számú kötvénnyel biztosított összeget, — noha halála vízbefulás, rendkívüli körülmény által idéztetett elő — készséggel s minden levonás nélkül kifizette. Kolozsvárt, 1871. április hó 18-án. Cserei József, édes s mostoha kiskoru testvéreim nevében is.

— Szent-Huberten, Torontálmegyében m. kir. távirai állomás korlátolt nappali szolgálattal nyitattott meg, és ugyanez alkalommal felmentetett a hasonnevű vaspálya üzleti távirai-állomás a magánsürgönyök elfogadásának és szállításának kötelessége alól.

— Dr. Oppolzer, a híres bécsi orvos és tanár meghalt. Bécs nagyszerű temetésre készül: az utcákat meg fogják világítani; Arlt tanár tartandja sirja felett a gyászbeszédet; a cs. kir. család tagjai is megjelennek a beszentelésre a templomban.

— London nagyságáról nyújthat tájékozást a következő két adat. A kormány e napokban adta át magános kezelésre a londoni távirai hálózatot egész állami szervezéssel együtt. Van pedig Londonban 334 távirai hivatal s hetenkint 50,000 távsürgönyt küldenek a város egyik részéből a másikba. A mult héten segélyezett szegények száma pedig 135,255-re ment.

— A montenegrói hercegség és az osztrák-magyar monarchia között közelebb egy a távirai postámenyre vonatkozó conventió köttetett. Most egy intézszerződés és egy a büntetésekre vonatkozó egyezmény felett folynak az alkudozások.

Tulajd. és felelős szerkesztő: Sándor József.

N y i l t t é r .

24—40

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfierőt)

gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebésztudor, szülész és szemész.

Rendel naponként délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám 1-ső emelet 14 sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

3—3

(132) Sz. 136—1871. eln.

2—3 (133)

Árlejtési hirdetés.

Segesvárt felállítandó m. kir. 36-ik sz. honvéd lovas század, élmi, lótap és anyagjárandósági szükségletének folyó 1871-ik évi május 1-től augusztus végeig terjedő időre leendő biztosítása czéljából az alóltit honvéd kerületi hadbiztosságnál folyó 1871-ik ápril hó 26-án tartandó nyilvános árlejtésre a vállalkozni szándékozók ezennel meghivatnak.

Az árlejtési föltételek, valamint a szükségleti kimutatás az alóltit hadbiztosság hivatal helyiségében megtekinthetők.

Kolozsvári m. kir. honvéd kerületi

hadbiztosság.

Hirdetmény.

Nemes Tordamegye képviselő bizottmánya következő évnegyedes gyűlésének határnapjául jövő május hó 8-kát tűztem ki, helyéül pedig nemes Torda városát. —

Tárgyai lesznek: Törvényezikkek kihirdetése, felsőbb rendeletek, törvényhatósági átiratok és kebeles ügyek tárgyalása.

Mely közgyűlésre mind azon bizottmányi tagokat; kik megvénk területén kívül laknak, ezennel tisztelettel meghívom.

Tordán 1871 április 15-én.

Br. Kemény György, főispán.

Általános óvszer,

a legújabb tudományos tapasztalatok alapján összeállított, legbiztosabb és legjobb gyógyszer minden előforduló, még üdült

betegségeiben is a nemi szerveknek,

(férfiak és nők titkos betegségei),

valamint védszer ragályosodás ellen, és az elgyengült nemi munkásság megerősítésére és felelevenítésére sokszorosan bebizonyult s a legelső tudományos tekintélyek által elismert szer.

A gyógyítás fájdalom nélkül történik s nem gátolja a hivatást, úgy hogy ez által szemérmes szenvedőknek és utazóknak is alkalom van nyujtva, bajaikat második személyek közbejövetele nélkül is gyorsan és gyökeresen meggyógyíthatni.

1 skatulya ára használati utasítással együtt 3 ft göngyölés 20 kr.

Elárúitóknek aránylagos engedély.

Valódi minőségben és legszigorubb titoktartás mellett kapható

postai utánvét (vagy készpénz beküldés mellett tetszés szerinti betűjegy alatt)

Dr. LANG WILMOS-tól

Bécsben, Burggasse Nr. 47.

6—20 (94)

Nyavalyatörésben (Fallsucht) szenvedőket

levél általi úton gyógyít a nehezkör valódi orvosa Dr. Killisch O. Berlinben, jelenleg Louisenstrasse Nr. 45. Eddigél 100-nál több nyavalyatörést gyógyított meg. (9) 20/4 128—156

(128)

Pályázat.

A Tasnádi furdó orvosi állomásra, melyvel az ez évi június 1-től augusztus végéig tartó időnyire 150 o. ért. frt. fizetés, és díjtalan lakás van egybekötve. A pályázni kívánó, s mind három havi nyelvet beszélő orvosdoktorok sziveskedjenek jelentésüket tudóri oklevélök hiteles másolatával együtt f. év április 25-éig Hármaszékre Zabolára igazgató bizottmányi elnök gr. Mikos Be- nedekhez küldeni.

(130)

Hirdetés.

Hunyadmegyében — Lapusnyak járásában Lasszó község határán a lasszó patakon egy kétkerekű újjáépült lisztelő-malom, melyhez 10 öl hosszú 2 1/2 öl széles zsendély fedetli — 2. lakzoba, egy konyhával tégl és fából új építélet örök-áron eladóvá tetetik. — alóltit tulajdonossal értekezhetni M.-llyén a nagy vendéglőben. Bédák József, malom-tulajdonos.

(93)

5—*

Előpataki ásványviz.

Több évi tapasztalat azt tanította, hogy a február és március havakban töltött víz eredeti jóságát és oldó erejét sokkalta tovább és jobban megtartja mint a más időszakokban töltött. Ugyan-azért úgy intézkedtem, hogy f. év február és március havaiban a főkutból tiszta új üvegekbe, javított dugaszolással annyi víz és úgy töltessék, hogy a víz minősége iránt minden igénynek elég legyen téve és minden megrendelés a leggyorsabban teljesíthetessék.

Lehető hamisítások kikerülése czéljából a raktárból kikerülő üvegek czink-kupakkal vannak ellátva, melyen köriratban kinyomott betűkkel e szavak: „Előpatak Dr. Otrobán.“ közepén pedig „1871“ olvashatók. Továbbá örömemre válk tudathatnom, miszerint a tavalyi árakat, az idén tetemesen leszállíthatom és az által ezen jó hatású viznek élvezhetését könnyebbíthatom. Ugyanis egy 50 nagy üveget tartalmazó ládának ára az idén csak 7 ft. 50 kr. egy 66 kisebb üveget tartalmazó 7 ft. és a közönség kényelmére újabban készült 25 nagy üveget tartalmazó ládának ára 4 ft. Egyuttal ajánlom a felügyeletem alatt készült úgy nevezett, „Előpataki hajtó pezsgő porokat“ is melyeknek forrástára Brassóban Száva Gerő urnak a „Koronához“ címzett gyógyszerárában van.

Dr. Otrobán Nándor.

3—3

(131)

Maros-Ujváron

kapható

3000 drb. Alexandria muskotály,

7100 drb. Trámini,

3200 drb. Bakator sikkessző;

az alexandriai muskotálynak 1000-e 12 ft. o. é.; a többinek 5 ft. o. é. utóposta Felvincz.

Fodor György borász.